

Abraham Yakhini's *Dreams* – Annotated Edition

Noam Lefler, Haifa University and Tel Aviv University

Abstract

This edition of *Dreams* by Rabbi Abraham Yakhini, a notable Lurianic Kabbalist of the seventeenth century and a prominent figure in the Sabbatian movement, is a compilation from three manuscripts in which he documented his dreams in the margins of his writings. These dreams, chronicled during his thirty years of public and literary engagement during a tumultuous period of Jewish history in the early modern era, stand as unique and invaluable testimonies that shed light on the inner spiritual experiences of a kabbalist who fervently believed in Sabbatai Sevi's messianic mission. Furthermore, Yakhini's exceptional literary skills and vivid imagination, combined with his sincere documentation of his dreams, elevate this collection of dreams to the status of a literary treasure that transcends its historical context.

תקציר

מהדורה זו של חלומות ר' אברהם היכני, מגדולי המקובלים הלוריאניים של המאה השבע עשרה ומראשי התנועה השבתאית, הינה לקט משלושה כתבי יד אשר בהם תיעד היכני את חלומותיו בשולי גיליונות חיבוריו. חלומות אלו, אשר תועדו במהלך שלושים שנות פעילות ציבורית וספרותית באחת מן התקופות הסוערות של תולדות העם היהודי בראשית העת החדשה, הינם תעודות ייחודיות ויקרות ערך להבנת המערכים הנפשיים של מקובל מן המעלה הראשונה, שקיבל על עצמו את האמונה בשבתי צבי על אף התאסלמותו. יתר על כן, כנותו של היכני בתיעוד חלומותיו עם היותו בעל דמיון עשיר וכשרון ספרותי מוכח, הופכים לקט זה לפנינה ספרותית החורגת מהקשרה ההיסטורי.

חלומות אברהם היכני – מהדורה מוערת

נועם לפלר

אוניברסיטת תל-אביב ואוניברסיטת חיפה

הקדמה

דמותו של ר' אברהם היכני [שע"ז-תמ"ב; 1617-1682], מגדולי המקובלים הלוריאניים של מחצית המאה השבע עשרה וממנהיגיה הבולטים של התנועה השבתאית, הותירה רושם עמוק על בני זמנו ועל מחברי הכרוניקות שעוסקות במעללי שבתי צבי ומאמיניו.¹ עיון בכתביו של היכני חושף הוגה פורה אשר התמסר ללימוד קבלת האר"י וכתובת פירושים לביאורה למן שנת ת"ח [1658] ועד לפטירתו בשנת תמ"ב [1682]. במהלך תקופה זו, בשנת תכ"ה-תכ"ו [1665-1666], קיבל עליו המחבר את בשורת משיחתו של שבתי צבי, וממועד זה (והלאה) שילב את פרשנותו הלוריאנית בזו השבתאית. העובדה כי לפנינו מקרה ייחודי של מחבר שכתב ספרים מרובים המבוססים על דרושים לוריאניים עוד בטרם הפך למנהיג שבתאי, מאפשרת לבחון במבט משווה את כתביו המוקדמים והמאוחרים, ולדון בהשפעת הכתרתו של שבתי צבי למשיח על אופי כתביו ותוכנם. בואו של היכני לאיזמיר לקבל את פני המשיח והתמסרותו המיידית לאמונת הגואל 'בימים המבורכים של שנת תכ"ו' כפי שכינה אותם המקובל באיגרתו לנתן העזתי,² הובילו להתמנותו על ידי שבתי צבי

* חלק ניכר מהחלומות המובאים במהדורה זו פורסמו באופן ראשוני באחד מנספחי המחקר: נ' לפלר, 'ממותו של שבתי צבי ועד ההמרה הגדולה בשאלוניקי: מאבקי ירושה בראי תורת ההתעלמות', עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית בירושלים, כסלו תש"ף, (כ"ב) עמ' 312-305. הראשון לפרסם מקבץ חלומות של אברהם היכני היה אברהם דאנון, אשר ליקט את החלומות אשר תועדו בתוך כתב יד שנחשב אבוד. גרשם שלום התייחס בקצרה לחלומות אלו וברשימותיו על אברהם היכני ניתן למצוא העתקת חלק קטן מהחלומות המצויים בכתב היד של הספר 'רוי לי'. כחלק מעבודת הדוקטורט שהזכרה לעיל, הוהדר חלק ניכר מהספר 'רוי העמודים' ותוך כדי כך נוספו עוד ארבעה חלומות למקבץ הנוכחי. מאז הגשת העבודה מצאתי את כתב היד עליו עמל אברהם דאנון, כ"י פריס, Ms. Heb. 9, הכולל את ספר 'אשל אברהם', ונוסחי החלומות משלושת כתבי היד עברו תיקונים והשלמות. בנוסף, לאורך השנתיים האחרונות העמקתי בניתוח אופי החלומות ומובנם האפשרי לאור כתבי היכני עם ד"ר רות קראיאיונוב קניאל, ופירות מחקרנו המשותף יראו אור על בסיס מהדורה זו.

1 ראו לדוגמה: "ואן דורט, מאורעות צבי (דפוס ר' נתן שריפטגיססער), ווארשה תרמ"ג, עמ' 4; "שפורטש, ציצת נובל צבי (מהדורת "תשבי"), ירושלים תשי"ד, עמ' 76. על מיהות מחבר הכרוניקה מאורעות צבי ראו: מ' הלל, "מאורעות צבי": חיבור פסידראפיגרפי אנטי שבתאי מבית היוצר של עמנואל יעקב ואן דורט, מכילתא, כג (תשפ"א), עמ' 163-321.

2 מתוך איגרת היכני לנתן העזתי בשנת תל"ג. האיגרת פורסמה לראשונה ע"י אפשטיין. A. Epstein, 'Une lettre d'Abraham ha-Yekini à Nathan Gazati', R.E.J., 26 (1893) למהדורה נוספת של איגרת זו ראו לפלר, מאבקי ירושה (כ"ב), עמ' 313-318.

למלך שלמה,³ כאשר תחום שלטונו הוא בירת האימפריה העות'מנית, עיר מגוריו קושטא.⁴ על פי עדות שנשמרה בספר 'ציצת נובל צבי' לר' יעקב ששפורטש,⁵ בעקבות סמיכתו על ידי שבתי צבי זכה היכני גם לנבואה וכוך פרח במצחו, וכתוצאה מכך קיבל שני כתרים: כתר מלוכה וכתר נבואה.⁶ מעמדו הרם של היכני בקרב חכמי התקופה, היה ללא ספק אחד מהגורמים להתמנותו לתפקיד רם מעלה זה בהיררכיה השבתאית.⁷ מנגד, התקבלותו של היכני, עוד לפני מפנה השנים תכ"ה-תכ"ו, כמקובל בקיא בכתבי האר"י וכאחד מגדולי חכמי קושטא, אפשרו לו לשמר את מעמדו בעיר הבירה על אף אמונתו המוצהרת במשיח המחוץ.⁸ אולם, לא רק כמקובל ודרשן פעל היכני בשירות האמונה השבתאית, אלא גם כמשורר שירי תהילה ואמונה.⁹ שמו של היכני כמשורר נתפרסם עוד לפני שנת תכ"ו

- 3 ת' קונן, ציפיות השווא של היהודים כפי שהתגלו בדמותו של שבתי צבי, ירושלים תשנ"ח, עמ' 61-60; ג' שלום, שבתי צבי: והתנועה השבתאית בימי חייו, תל אביב תשי"ז, עמ' 348.
- 4 על מעמדו המיוחד של היכני בין חכמי השבתאים בקושטא ותפקידו המרכזי בתעמולה השבתאית ניתן ללמוד מחתימתו על איגרת התמיכה בשבתי צבי אשר נשלחה מחכמי קושטא לחכמי ויניציאה, איגרת שנודעה בשם 'איגרת רבני קושטא על נוצת העזים של ר' ישראל'. על מעורבותו של היכני בכתיבת איגרת זו כתב ששפורטש: 'ושמא ה"ר [הרב רבין] אברהם היכני שהיה ראש הקשר כתבה מפי עצמו וזיפה, וכך היא דעת כל איש חכם לב שכאשר הגיעה לקונסטנטינא ליד אחד המאמינים השתדל על ידי היכני לבקש תשובתה והוא או זולתו השיב כפי רצון וחפץ המאמינים'. ששפורטש, שם, עמ' 110-111; תוכן איגרת זו נדון על ידי שלום (שלום, שבתי צבי, עמ' 415-420).
- 5 ששפורטש, שם, עמ' 165-166.
- 6 שלום, שבתי צבי (לעיל הערה 3), עמ' 351; במקום זה טוען שלום כי בתחילה סמך שבתי צבי את היכני לנבואה ובעקבות כך הכתיר אותו כמלך קושטא; על כתרי נבואה מלכות וכהונה בהגות היכני ראו לדוגמה: היכני, ווי העמודים (כ"ב), עמ' 440.
- 7 כחלק מתמיכתו של ששפורטש על היות אברהם היכני מאמין, זאת בהקשר של 'מראה אברהם החסיד' אשר בשגגה ייחס אותו ששפורטש להיכני, כתב ששפורטש כך: 'אחר ימים נודע שאברהם הנ"ל בראש הדברים הוא הח' [כס] כה"ר [כבוד הרב] אברהם היכני מחכמי קונסטנטינא הוא שהיה בקשר עם שבתי צבי ונת"ן ולא נודע מה עלה בדעתו של הח' [כס] הנ"ל שכולם מעידים עליו ועל חכמתו ודרשן עצום אשר אין כמוהו בקונסטנטינא, ועל זה היו נגזרים אחריו כל המון העם שבקונסטנטינא ולא היה יכולת ביד החכמים להענישו'. ששפורטש, שם, עמ' 160; עדויות לקשריו של היכני בקרב חכמי התקופה: A. Danon 'Etudes Sabbatiennes, nouveaux documents sur Sabbatai Cevi et son entourage', R.E.J., 58 (1909), pp. 273-275.
- 8 אמנם במאמרו על פנקס אברהם רוויגו, מעלה ישעיהו וזה השערה כי היכני הסתיר את זהותו באחת מהאיגרות שנשלחו מקושטא ובו נזכר ר' אברהם ישע המון, אותו מזהה זנה כאברהם היכני, אך אף אם נכונה השערה זו הרי שמעולם לא התכחש היכני לאמונתו השבתאית ואף לא נדרש לכך. על ר' אברהם ישע המון ראה: 'זנה', עניני שבתאי צבי בפנקסו של ר' אברהם רוויגו, ספונות, ג-ד (תשי"ט-תש"ך), עמ' מד-מה. זנה מעיד שם על השתוממותו כי אין היכני מופיע בפנקס זה, ואף בכך יש עדות לחשיבות פועלו של היכני בשדה התעמולה השבתאית באותן שנים.
- 9 ייתכן כי לעובדה זו יש משקל רב באהדתו של לוי טובה, מראשי משוררי כת הדונמה, לדמותו של היכני. על אישיות זו: מ' אטיאש, 'פיוט ותפילה לשמחת תורה מהפייטן השבתאי רבי יהודה לוי טובה', ספונות, א (תשי"ז), עמ' קכח-קס; ר' ש"ץ, 'לדמותה הרוחנית של אחת הכיתות השבתאיות'. ספונות, ג-ד [ספר שז"ר] (תשי"ט-תש"ך), עמ' שצה-תלא; ה' פלדמן, סמט, 'היבטים תיאולוגיים באגרות הדונמה, מקור שבתאי מחוגו של ר' יהודה לוי טובה',

ותפוצת שיריו הגיעה עד לצפון אפריקה.¹⁰ מספר שירים אותם כתב לכבוד משיח בן דוד פורסמו בעבר,¹¹ הידוע ביניהם הינו 'לעטרת צבי', אשר לחנו היה מנגינת 'מלילדה עולה מן הרחצה',¹² אותה רומנסה ארוטית ספרדית שנהג שבתי צבי לומר בזמנים שרוחו הייתה טובה עליו.¹³ מלבד שירים ודרשות בקבלת האר"י, היכני כתב חיבורים על סגולות בעלי חיים וצמחים,¹⁴ כמו גם על קמעות והשבעות.¹⁵ כתיבתו הענפה הן בכמות הן באיכות הן במגוון סוגות ספרותיות ותוכניות, ראוייה למחקר נפרד. בהקדמה למהדורה זו אתמקד במנהגו לתעד את חלומותיו למן שנת ת"ג [1653], בשולי ספרו 'אשל אברהם' דרך חיבורו הגדול בקבלת האר"י 'רזי לי' ועד חודשים ספורים לפני פטירתו בשליש הראשון של שנת תמ"ב [1682], עת כתב את ספרו 'ווי העמודים'.

כאשר סוקרים את שלושת כתבי היד המכילים תיעודי חלומות של היכני, ניתן להבחין במספר מאפיינים של אופי התיעוד ותוכנו. ככלל, רוב החלומות (כמו הערות שונות שהיכני הוסיף במהלך השנים) רשומים בשולי העמוד, לצד הדרשות שמוצבות במרכז ומסמנות את המוקד הדרשני של כל אחד מהחיבורים ('אשל אברהם', 'רזי לי' ו'ווי העמודים'). טיפוגרפיה זו מרמזת על קשר אפשרי בין הדרשות שבכל עמוד ועמוד לבין החלומות הנכתבים בצידן, בין אם מדובר בזיקות מהותיות של תוכן, או רק בשיתוף הזמן, בשל העיתוי המקביל בו נכתבו הדברים. אולם, לאחר בחינה משווה של החלומות והדרשות הכתובים זה לצד זה, נראה כי ברוב המקרים לא נמצא קשר רעיוני הדוק בין השניים וניתן להציע כי מדובר בזיקה מקרית בין הדרשות לחלומות שנכתבו בשולי הדפים. כל זאת למעט שלושה חלומות. האחד מצוי ב'רזי לי', בשולי העמוד מתחת לדרשה העוסקת בפורים, שבה מעיד המחבר כי קיים קשר משמעותי בין החלום והדרשה שנכתבה בצידה,¹⁶ השני נכתב בשולי 'ווי העמודים' ועוסק באכילת בוטנים בפסח.¹⁷ החלום השלישי הינו החלום המוקדם ביותר בספר 'רזי לי' הן כרונולוגית הן מבחינת מיקומו בין דפי כתב היד. חלום זה

קבלה, 30 (תשע"ג); א' טלנברג, התאולוגיה השבתאית של יהודה לוי טובה, ברור חיל 1989; על מעמדם החברתי של משוררים בתרבות העות'מנית: ה' פלדמן, שירי 'המאמינים' השבתאים בהקשרם התרבותי/עמ'ני, עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשע"ח, עמ' 19-25.

10 ראו לדוגמה שירים מאת היכני בלקט פיוטים עם לחנים [כ"י ניו יורק, בית המדרש ללימודי יהדות, Ms. 3330]; על הקשר בין יהודה משה עבאס והיכני, ראו מכתב לגרשם שלום מתאריך 16.2.1955 המצוי ברשימותיו על אברהם היכני בארכיון גרשם שלום אשר בספרייה הלאומית בירושלים.

11 א"ש אמארייליו, 'תעודות שבתאיות מגנוזי רבי שאול אמארייליו', ספונות [ספר זנה], ה (תשכ"א), עמ' רלח.

12 השיר הובא לדפוס אצל אמארייליו, עמ' רמה.

13 שלום, שבתי צבי (לעיל הערה 3), עמ' 253; ת' קונן, ציפיות השווא של היהודים (לעיל הערה 3), עמ' 56-57.

14 כ"י שוקן 3772 Ms.

15 כ"י בן צבי 255 Ms.

16 היכני, רזי לי, דף 137 ע"א. 'זה הדרוש הנפלא דרשתיו ביום פורים הת"ך [י"ד אדר הת"ך]; 26.2.1660 [ובלילה ראיתי בחלומי [...]']

17 היכני, ווי העמודים (כ"א), עמ' 108. 'ובלילה דפרישנא האי רזא, ל"ב לעמר האמת חמינא בחלמאי דהוה אכילנא חבילה של בטנים'.

נכתב בשוליים התחתונים של הרף מיד לאחר דרשה ארוכה אשר עוסקת בשכינה עליונה ותתאה ובסוד שפחה וגבירה.¹⁸ העובדה שהיכני עצמו מקשר בין שלושה חלומות אלו לדרשות שלצידם, מאפשרת חלון הצצה לקשרי הגומלין בין הממד העיוני והדמיוני בעולמו.¹⁹ דוגמה שונה מעט משלושת החלומות שהוזכרו לעיל, מצויה ב'ווי העמודים' דף 33 ט"ג, שם החלום מופיע כחלק אינטגרלי מהדרשה ונדמה שנחלם בסמוך לכתיבתה. דרשה זו עוסקת, כמו החלום, ברעיון כי האות ה"א מורכבת משלוש אותיות וא"ו, ענין העומד במקד ספרו 'ווי העמודים' וקשור בתפיסת המשכן ותורת המשיח בהגותו המאוחרת של היכני. בניגוד לשלושה חלומות אלו המאפשרים לתארך יחסית במדויק את זמן כתיבת הדרשות שלצידם, הרי שאת זמן כתיבתן של שאר הדרשות ניתן רק לשער. אפשרות אחת היא שדרשות אלו נכתבו בזמן שהמחבר עסק בכתיבת החיבור וכתב היד היה לפניו, ולכן רשם עליו את חלומותיו; אפשרות אחרת מורה על שימוש חוזר בגיליונות החיבורים ושוליהם ללא כל עקביות ורציפות מוכחת.

מאפיין נוסף, המייחד את כתב היד של החיבור 'רזי לי', הוא כתיבת מקבץ חלומות באותו העמוד, לעיתים העתקת מספר חלומות הבאים זה אחר זה בימים עוקבים,²⁰ ולעיתים בהפרש של מספר שנים.²¹ חלומות אלו מסודרים באופן מעט שונה מהחלומות הכתובים בשולי הדרשות, ונראה שהמחבר ניסה להתאים את תבנית העמוד על פי סידורם של תיעודי החלומות בצד העמוד, משמע שבמקרים אלו הדרשות נכתבו לאחר החלומות. ישנו מקרה ייחודי בו חלומות משתרעים ברצף על פני דף מלא [רזי לי, 140 ע"א-ע"ב]. חלומות אלו נכתבו בין חודש ניסן לחודש אלול שנת התי"ח [1658], בהיות היכני בן ארבעים ואחת-ארבעים ושתיים. אין בידנו מידע ביוגרפי רב אודות שנה זו בחייו של היכני, למעט הידיעה שזו השנה בה היכני למד עם ר' דוד חביליו, שמתואר בתעודות כמי שהפר את האיסור ולמד עם שבתי צבי קבלה בקושטא כששבתי דר בעיר הבירה בדרכו חזרה לאיזמיר, ממנה גורש חמש שנים קודם לכן.²² אף שאין בכתבי היכני המוקדמים כל אזכור למפגש עם שבתי צבי, הרי שמרצף חלומותיו בתקופה זו ניתן לשער שהיכני חווה התעוררות דתית ומשיחית בתקופת הקציר של שנת התי"ח, בחודשים ניסן-סיון, השערה המתחזקת לנוכח דרשות מן הספר 'רזי לי' שעוסקות ברעיון התחיה ובשנת תח"י. כל האמור לעיל רומז שהיכני לא החליט ככל הנראה באופן מאורגן על תיעוד חלומותיו, וייתכן שהבחירה להעלותם על הכתב בצורה זו מלמדת על חוויה ספונטנית והתרגשות שאחזה במקובל לנוכח כל חלום וחלום שבחר להעלות על הכתב.

למרות הרגלו של היכני לכתוב בראש החלום את תאריך חלימתו, תיארוכם של החלומות איננו אחיד. רוב החלומות מתוארכים כך שניתן לדעת את התאריך המלא בו חזה בהם, אך לעיתים החלום לא תוארך כלל; לעיתים תצוין רק השנה ולעיתים שנה וחודש ללא היום בשבוע. פעמים רבות מציין המחבר את פרשת השבוע של אותו

18 היכני, רזי לי, דף 11 ע"א.

19 ישנם מקרים בהם היכני מתאר דרשה שדרש מיד בהקיצו מהחלום, אך זו אינה דרשה מגוף החיבור אלא חלק מתיעוד החלום. ראו לדוגמה, היכני, רזי לי, דף 140 ע"ב; 358 ע"א.

20 היכני, רזי לי, דף 263 ע"א.

21 היכני, רזי לי, דף 239 ע"א; 151 ע"א; 140 ע"א-ע"ב.

22 שלום, שבתי צבי (לעיל הערה 3), עמ' 136-138, 308.

השבוע בו נחלם החלום וישנם מקרים בהם הוא מתמקד בקרבה לחגים ובעיתות הקשור בספירת העומר. ככלל ניתן לומר שלמעט ארבעת החלומות ב'זוי העמודים', הרי שהן ב'רזי ל' הן ב'אשל אברהם' החלומות אינם מופיעים בכתב היד על פי סדר כרונולוגי. יתר על כן, למרות שמדובר בחיבורים מתקופות שונות בחיי המחבר, הן ב'אשל אברהם' הן ב'רזי ל' מתועד חלום שנחלם בשנת תכ"ג [1663]. העובדה שחלום משנת תכ"ג מתועד בחיבורו המוקדם 'אשל אברהם', שנכתב רובו בשנת תי"ג [1653] מורה כי בשנה זו הוסיף המחבר לספר זה דרשות שנכתבו קרוב לעשור קודם לכן. כמו כן, לקראת סוף כתב היד שבו נכתב 'אשל אברהם', טרם היחשפותו לתורה השבתאית ולמשיחיותו של ש"צ, מצויות מספר קטן של דרשות שבתאיות שניתן לתארך לשנים תכ"ה-תכ"ו [1665-1666].²³ על כן נראה שהיכני נהג להמשיך לערוך את כתביו, ולרשום על גיליונותיהם דרשות מאוחרות, וכי למעשה המשיך והוסיף דרשות לחיבוריו לאורך שנים וכתב את ספריו במקביל. מצב דברים זה, מציב בעיה מתודולוגית בזיהוי זמנם של החלומות הלא מתוארכים ושיוכם לשנים מסוימות ובמקביל מעמיד את המעיין בכתביו בתחושה שאין מוקדם ומאוחר בסימני הספר אשר ייתכן ונכתב לאורך מספר רב של שנים. הרגלו של היכני להפנות לכתבים נוספים שלו, יצר תחושת כזב שדרך הופעה של כותר מסוים בספר אחר מורה על קדימותו ובכך מתאפשר תיארוך וחשיפת שלבי עריכה. על כן ברצוני להציע ברמה סבירה של ביטחון שהיכני כתב את חיבוריו במקביל, לפחות בין השנים תי"ח-תכ"ג. לסיכום ניתן לומר, שעל אף חוסר הסדר והארגון באופן כתיבת החלומות, ניתן לצמצם את תקופות הזמנים בהן תיעד היכני את חלומותיו לשש תקופות מרכזיות: שנת תי"ג; ניסן תי"ח עד כסלו תי"ט; פורים ושבועות שנת ת"ך; חנוכה תכ"א; תקופת תמוז שנת תכ"ג; וספירת העומר שנת תמ"א. שש תקופות אלו מלמדות שהיכני נהג לכתוב את חלומותיו בתקופות מוגדרות ובעלות משמעות מיוחדת, העשויות לציין סימני דרך חשובים שדרךם ניתן לשרטט את התפתחותו כאדם, כחולם, כמקובל וכמיסטיקן.

כתבי היד ואופיים

מהדורה זו הינה למעשה לקט חלומות מתועדים משלושה כתבי יד שונים המכילים שלושה חיבורים של אברהם היכני. באופן יוצא דופן, שלושה כתבי יד אלו הם העותקים היחידים של חיבורים אלו ושלושתם גם אוטוגרפים, משמע, הם העותק של המחבר עצמו. היכני נהג לכתוב הערות בשולי דפי הספרים שכתב והחלומות נכתבו אף הם לרוב בשוליים, לצד הדרשות המרכיבות את החיבורים עצמם. המקור הראשון, הן מבחינת תאריכי החלומות המתועדים בו הן מבחינת התייחסות מחקרית הינו כ"י פריס Ms. Heb. 9. כתב יד זה מכיל את החיבור 'אשל אברהם', אשר נכתב בין השנים תי"ג-תי"ח [1653-1658]. רוב החלומות ב'אשל אברהם' הם משנת תי"ג ואחד משנת תכ"ג [1663]. מספר פרגמנטים מכתב יד זה פורסמו בתחילת המאה ה-20 על ידי אברהם דאנון במאמר שכלל גם פרסום (ותרגום חופשי) של החלומות אשר נרשמו

23 חלק מדרשות אלו פורסמו ע"י דאנון (לעיל הערה 7) עמ' 288-290.

בשוליו.²⁴ בניגוד לדאנון, מהדורה זו שמרה על סדר הופעת החלומות כפי שנכתבו בכתב היד, ולא על פי סידורן בציר הזמן. המקור השני ללקט חלומות זה הינו כ"י ניו יורק, ספריית בית המדרש ללימודי יהדות Ms. 1716. כתב יד זה מכיל את ספרו של היכני 'רזי לי', אשר נכתב בין השנים תי"ח-תכ"ג [1663-1658]. ספר זה הינו לקט דרשות בקבלת האר"י וחלק מהחלומות המתועדים בו הועתקו על ידי גרשם שלום ברשימותיו על אברהם היכני.²⁵ בניגוד לשני החיבורים הראשונים (והחלומות המתועדים בשוליהם) שנכתבו לפני התנועה השבתאית בשנת תכ"ה [1665] הרי שהמקור השלישי נכתב למעלה מחמש עשרה שנים לאחר שקיבל היכני את עול משיחתו של שבתי צבי. מקור זה הוא כ"י אוקספורד Ms. heb. c. 02 ובו הספר 'ווי העמודים',²⁶ אשר נכתב בשנת תמ"א [1681], סמוך למותו של היכני בשנה שלאחר מכן.

כללי ההדרה

1. כה"י מכיל פיסוק בסיסי ביותר במקומות מועטים. הפיסוק שבמהדורה הינו של המהדיר, ואינו כולל סימני שאלה וקריאה.
2. סוגריים מרובעים מסמנים הוספה של המהדיר, אם בהשלמת קיצורים כגון פ' [לוני], ואם בהשלמת מילים אשר אינן קריאות בכתב היד מחמת בליה.
3. מקף [-], מסמן אותיות שלא פוענחו.
4. קרט [^], מסמן מעבר עמוד בכה"י.
5. פסוקי המקרא מודגשים.
6. המספור של החלומות הינו של המהדיר, כאשר בראש כל חלום נכתב מיקומו בכתב היד.

24 דאנון (לעיל הערה 7). החלומות עצמם מצויים במאמר בעמ' 285-287.
 25 הספרייה הלאומית בירושלים, ארכיון גרשם שלום, רשימות ג. שלום על אברהם היכני; שלום התייחס לחלומות שפרסם דאנון (שלום, שבתי צבי, עמ' 134-135).
 26 ספר זה יצא לאור במהדורה מוערת זה לא מכבר. א' היכני, ווי העמודים (מהדורת לפלר), לוס אנג'לס תשפ"ב.

חלומות אברהם היכני

מתוך 'אשל אברהם'²⁷

1. [אשל אברהם 7ב] ביום ט"ו בסיון שנת התי"ג [10.6.1653] [...] והייתי מטייל בהן והגעתי לחלון א' וכמעט שלא נפלתי משם והייתי קורא בצער כי כמעט נפלתי נבעת,²⁹ ומיד הייתי חוזר לאחורי ות"ל [ותודה לאל] לא נפלתי. ומיד אמרתי מודה אני לפניך ה' אלהי וחזרתי וקריתי קול גדול ברוך ה' אלהי ישראל הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב. ואשתי, כראותה כי הייתי מוליך עפוש גדול מן הבית והייתי מכבד הבית מן העכביש ושאר העפושים המוטלים באשפה.
 2. [אשל אברהם 7ב] שוב ראיתי בחלומי ואני לבוש בגד לבן קייאמזא והלילה ליל יום הכיפורים קרוב לסעודה המפסקת ובלילה של אחריו ראיתי מעיין מים חיים בשטף גדול וב' פעמים ראיתי ספרים כתובים על שם הרב ר' חנניא ז"ל.³⁰
 3. [אשל אברהם 27א] ראיתי בחלומי ליל יום ב' פ' [רשת] בלק התכ"ג [1663]³¹ והנה בספר כתוב ענן חנן וכמה שמות מב' נונין. וכבר נודע פתרון זה כי נסי נסים יעשה עמי הקב"ה אמן אמן לרצונו ולעבודתו אמן. והיו נותנין לי סל מלא פיראש³² וערמונים גדולות מאד, גם ראיתי שנתתי י' זוזים שיפתחו לי פתח העיר ונכנסו עמי כמה בני אדם בנמל כי יצאנו מקושטנדינא,³³ ואיקץ והנה חלום.³⁴
 4. [אשל אברהם, 33א] אמש ראיתי בחלומי והנה על ראשי כובע המלך שולטאן מיהימיד וגם באזורי סודר המלך יר"ה [ירום הודן] וגם ראיתי מטות מוצעות תכסיסי מלוכה בגדי כסף וזהב. גם ראיתי דדי אשה, ודחקתי בא' מדדיה ויצא ממנה חלב, ואיקץ והנה חלום. ועוד ראיתי את המלך יר"ה בין ילדים כמותו.
- 27 כ"י פריס Ms. Heb. 9; חלומות אלו התפרסמו במאמרו של דאנון, עמ' 285-287.
- 28 החלום נרשם בראש העמוד ובשל בלאי נחסר.
- 29 קריאתו של דאנון. קריאה מסופקת.
- 30 ייתכן שזה הוא חנניה גוקריל הנזכר בחלום נוסף [רזי לי 219ב]. דאנון במאמרו מזהה את הרב חנניה ז"ל' כר' חנניה בן יקר ראו: דאנון, עמ' 274.
- 31 חלום זה קודם בשישה שבועות לחלום מ'רזי לי' שנחלם בשנה זו בפרשת עקב [רזי לי, 358א].
- 32 בפירושו למשנה, כלאים א ד' 'ובאילן, האגסים והקרתומלין, והפרישים והעוזרדים, אינם כלאים זה בזה' מפרש הרמב"ם 'אגסים - נקראים בלשון ערב אגוז, וההמון קורין לה ברקוק, ובלע"ז אדמורייגס או אנפרשיגס; וקרתומלין - הם בלשון ערב כמתהי, וההמון יקראו להם אגאץ, ובלע"ז פיראש', ונראה שלדעת הרמב"ם פיראש אינו אגס. בעוד רבינו עובדיה מברטנורא מפרש: 'אגסים - בערבי אגא"ס ובלע"ז פיראש'.
- 33 היא קושטא היא איסטנבול.
- 34 סיומת זו 'ואיקץ והנה חלום', מופיעה פעמים רבות ביומן החלומות 'אוצר חיים' של ר' יצחק דמן עכו.

5. [אשל אברהם 81א] שנת התי"ג [1653]: בחדש חשון ראיתי בחלומי והנה גמל רודף אחרי גדול למראה ואני בורח מלפניו באימה גדולה. ונכנסתי בחדר אחד וסגרתיו לפני את הדלת במנעול מעוקם הרבה שלא יפתח, והגמל דחף ושבר המנעול ואני ברחתי בחדר אחר ומן החדר ההוא ברחתי אל חדר אחר ושם בגד דק כגל ואדוותא דימא, וירדתי לחדר ההוא על הים ושוב לא יראתי מן הגמל ההוא. ושם יצאה נערה אחת יפה ומהוללה מאד וחבקני ונשקני מאד והיא יפה לרוב, מוצאת חן בעיני כל רואיה.³⁵ ותשביעני כי לא אשכחנה לפי שעתיד אני להנשא עם מלכתא אחת שהירח מכסה אותה ועל הירח מכסה אותה השמש, ומתוכם תצא המלכתא ההיא ועמה עתיד אני להנשא. ולא אשכח אותה, כך בקשה ממני בשבועה ונשבועתי לה בחמלה גדולה, וכמדומה לי שנוקקתי גם כן לה. ותכף יצאה נערה אחרת ואח"כ יצאו השמש והירח ומתוכם נראתה המלכה ההיא שהייתי עתיד להנשא לה והיא בהירה כשמש ומזהירה ומרוב הפחד והאימה קמתי, ואיקץ והנה חלום. וזה ענין מופלא בעיני ולא כחדתי בשום דבר חי התורה.

6. [אשל אברהם 82ב] התי"ג [1653]: עוד ראיתי בחלומי בחדש חשון והנה זקן אחד עולה בחדר שאני שוכב בינוני הקומה מאויים לרוב, והיה מתקרב אלי ומראותי אותו פחד קראני ורעדה תסמר שערתי בשרי. ובהתקרביו אלי אחזני כי היה רוצה לדונני ואני התנפלתי לפניו כי אל יוליכני למקום אחר, אלא הוא בעצמו ידינני, ותכף ישב ולא הוליכני חוץ לחדר. ומיד התחלתי ואמרתי לפניו, אדוני, אני חשקתי בתורה זה לי כ' שנה ועזבתי דרכי העה"ז³⁶ ואם חטאתי באיזה דבר **מחומר קורצתי גם אני** [איוב לג ו], והיצר הרע גובר בי. ומיד קם הזקן הנורא ההוא ואני אומר פי לפיו חטאתי עויתי פשעתי, גם בלעז³⁷ הדברים הייתי מתודה. ושאלתי לו מי אדוני. ויאמר לי אנכי המשנה המיסרת את האדם,³⁸ אנכי התורה שחבבתיך ואהבתיך הרבה והדבקתיך לי, הזהר אל תוסף דבר כדברים האלה. ואני הייתי מתודה לפניו באימה גדולה כי נבהלו עצמי ומיד נהפך [...] לנערה יפה והקמותיה על זרועי בחבוק ובעת שאמר הזקן הנורא אותם הדברים היה מחבק [...] חבוק אחר חבוק, נשוק אחר נשוק, ואקום באימה גדולה ובסימור שערות בחלחלה וזיע ואבכה לרוב על המראה הגדולה הזאת, אלהים הבין דרכה והוא ידע פתרונה, והוא ית' [ברך] יתן חלקי בעוסקים בתורה לשמה אמן.

35 ע"פ אסתר ב טו.

36 העולם הזה.

37 כך בכה".

38 ביטוי זה מקורו ב'מגיד מישרים' לר' יוסף קארו, ומופיעו כאן מוכיח שהיכני הושפע מחיבור זה וככל הנראה גם מחיבורים הדומים לו, כגון: ספר חזיונות לרח"ו ויומנו המיסטי של רבי אלעזר אזכרי 'מיליא דשמיא', שנכתבו לאורך תקופת תור הזהב של קהילת צפת במאה השש עשרה. ראו: יוסף קארו, מגיד מישרים, ווילנא תר"ם. עמ' 26. 'לכן שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך כי אני המשנה המדברת בפין אני האם המיסרת את בניה אני הנקראת מטרוניתא'; 'מיליא דשמיא' פורסם בחלקו על ידי מרדכי פכטר, צפונות צפת, ירושלים 1994, עמ' 121-186. החלום נרשם בשולי העמוד ובשל בליה נחסר.

מתוך הספר 'רזי לי'⁴⁰

1. [רזי לי, 11א] בליל י"ט לעומר התי"ח [ד' אייר; 7.5.1658]⁴¹ דרשתי דרוש זה וראיתי בחלומי והנה איש במבוי אפל ובחדרים סגורים מכל צד ונכנסתי חדר בתוך חדר וראיתי בסוף החדרים אשה גדולה יושבת ונשקתי ידיה והיא שחקה למולי ואחלה פניה שתפתח לי איזה שער לראות אור והרון[ה] ומיד לקחה בידה מפתחות והכניסן לקיר ופתחה לי פתח ויצאתי לאור גדול ש[ו]וקים רחבים והשמש מאיר בתקפו, ואשמח כי יצאתי מאפילה לאורה ואיקץ והנה חלום.
2. [רזי לי, 116א] ראיתי בחלומי ליל יום כ"ח לסיון והנה אבות העולם שוכבין על המטה שלשתן יחד ואני הייתי דורש עליהם וקורא בתור[ה] **ואברהם זקן בא בימים וה' בירך את אברהם בכל** [בר' כד א].
3. [רזי לי, 137א]⁴² זה הדרוש הנפלא דרשתי ביום פורים ה"ך [י"ד אדר ה"ך]; 26.2.1660] ובליילה ראיתי בחלומי והנה היו עורכין לפני שולחן של כסף חשוב מאד ושני בזיכין גדולים מאד של כסף. ושמר ב' אבוקות גדולות מאד מאירין לפני, ואיקץ והנה חלום. וביום פורים דרשתי זה הדרוש הנפלא וקראתי על **עצמי תערוך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן** [ראשי]⁴³ **כוסי רויח; אך טוב וחסד ירדופני כל ימי חיי ושבתי בבית ה' לארץ ימים** [תה' כג ה-ו]. ובליל ערב פורים ראיתי בתמיד של חלקי בטוריא⁴⁴ והנה מלאוהו שמן הרבה ושמר אבוקה דולקת בו למראה ואיקץ והנה חלום.
4. [רזי לי, 140א]⁴⁵ ראיתי את זק"ן אח"ד חכם גדול שהיה משים המנעלים ברגלי.
5. [רזי לי, 140א] התי"ט ג' ימים קודם ר"ה [ראש השנה] [כ"ז אלול תי"ט]; 15.9.1659] ראיתי בחלום ואני הולך בספינה עליונה מאד ואני בראש הספינה והיא מהלכת רום בנחת והיו תמהין איך הייתי יושב בגובהה, ונכנסה הספינה ביבשת והיתה מהלכת ביבשה שיעור מקום ותכף השפילה ראשה ויצאתי מן הספינה ליבשה בנחת ופלא.

40 כ"י ניו יורק, ספריית בית המדרש ללימודי יהדות MS 1716.

41 שבעה חלומות ממקבץ חלומות זה נחלמו במהלך ספירת העומר, אם כי בשלוש שנים שונות: תי"ח [1658], ת"ך [1660] ותמ"א [1681].

42 חלום זה נכתב בשולי העמוד אבל בקשר ישיר לדרשה הכתובה.
43 השלמת מהדיר ע"פ המסורה.

44 קריאה מסופקת.

45 בצד חלומות אלו שכתובים 140א בעמוד נפרד (שלא כשאר החלומות בחיבוריו של היכני) ישנה בעמוד 139ב דרשה על שם שדי, שם מוזכר גם רזא דמהימנותא וגם גימטריית תתי"ד, אם כי לא ניתן לקבוע בוודאות שזהו מאמר שבתאי.

6. [רזי לי, 140א] ליל ר"ח ניסן התי"ח [א' ניסן; 4.4.1658] ראיתי בחלומי את הרב האלהי קודש מהרר"י אשכנזי זלה"ה,⁴⁶ ואשמח בראותי אותו הרבה שמחה שאין עליה שמחה ואספר מה שעבר ביני לבינו וצוק"ל באריכו תחת שאחנישין⁴⁷ אחד ויאמר לי תכף, אותם הש"ע נהורין דבאנפוי דאריך אנפין שאמר בוזהר אדרא רבא הם בעולם הבריאה.⁴⁸ ואתמה לפני הרב כי אנו מבינין אותם בעולם האצילות, וחזר ואמר לי בעולם הבריאה.⁴⁹ וראיתי כתוב כתב ידו כי היה או' [מר] על רב אחד הוא קרוב לקדוש ואני קרוב לברכו ואתמה מלשונו ז"ל [זכורנו לברכה] למה כיון. ומיד היה יורד מהשאחנישין ואלך בצדו, ויום שבת היה והיה מדבר עמי הרבה ומלמדני נסתרות. וכן אמר לי, דע בני כי מעולם לא ספרתי עם שום אדם ביום השבת, וכשהיו מדברין עמי מהחכמים ביום השבת הייתי אומר להם זיין הוא זיין הוא, ולא הבנתי דבריו ז"ל, אבל עמך אני מדבר בכל לשון שתוצה. כך אמר לי הרב במנוחת קדושת נפשו המאירה. ואני הייתי מברכו כמו שמדברין למלך והייתי או' [מר] לו, אדוני הרב כמה תקון אתה עושה לנפשי בכל עת שאדוני מדבר עם עבדו, ואשמח הרבה מראותי הוד פניו והייתי מהלך בצדו מצדד כתלמיד עם רבו, ותמיד היה מדבר עמי. ואותו היום עסקתי במדרש כתוב כי רם ה' ושפל יראה וגבוה ממרחק יידע [תה' קלח ו], ואמרתי, גבוה ממרחק זה אבא ר"ת [ראשי תיבות] ג"ם, שכן שרשו באנפוי דאריך אנפין בשרש ג"ם בפן הא' של ש"ע רבוא נהורין. ואימא בפן האחר שרש מ"א, כמו שביאר הרב ז"ל בדרוש שלוח הקן.⁵⁰ ומיד כלילה ראיתי בחלומי את הרב, כמו שספרתי באמת ואמונה. ראיתי עוד, והייתי מהלך עם הרב האלהי ז"ל בדרך ויצאנו אל מבוי אחד מצומצם והיה מורד מושפע⁵¹ כי לא היה מציאות ללכת בו אפי' [לן] בנחת כ"ש [כל שכן] בהרדפה, והרב האלהי ז"ל היה רודף ואני אחריה והיה בורח שלא יטה' [ו]ן⁵² ח"ו [חס וחלילה] גויים המהלכים בו.

- 46 זהו החלום המתועד הראשון של היכני שהאר"י מופיע בו.
- 47 היכני סימן את שתי השי"נין בנקודה מעליהן (ככל הנראה לסמן שהן נהגות כשי"ן שמאלית). במעשה טוביה נאמר כך: 'פרק שלישי מדבר בבית העששית המיוחד לבעל הבית, בלשון ישמעאלים שאחנישין בלעז שקריפטוריא, ודומה ללב בכל פעולותיו'. ונראה שזהו חדר העבודה של בעל הבית. ראו: טוביה בן משה, מעשה טוביה, קראקא תרס"ח, דף קיד ע"ב.
- 48 זוהר, ח"ג קכח ע"ב. 'ומהאי אתפשט אוךא דאנפוי, לתלת מאה ושיקעין רבוא ע'למין. ונהוא אתקרי ארך אפים. ונהאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריקא דאנפין. ונהוא דלבר אתקרי וציר אנפין. לקבליה דעתיקא סבא, קדש קדשים דקדשיא. וציר אנפין פד אסתפל להאי, פלא (ס"א טלא) דלתא אתתקן, ואנפוי מתפשטין ואריקין פההוא זמנא, אכל לא פל שעתא קמה דעתיקא.'
- 49 ח' ויטאל, עץ חיים. שער פי"ד. 'ובענין הש"ע נהורין הנזכר באדרא קכ"ח ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לש"ע רבוא עלמין שמעתי ממורי זלה"ה כמה בחי' [נותן] וכולם הם ג"כ [גם כן] ש"ע נהורין א"י.
- 50 ראו: עץ חיים, שער טו פ"ב; בספרו 'ווי העמודים', שנכתב כשלושים וארבע שנים לאחר חלומו זה כותב היכני כך: 'וברוא דג"ם כמה רזין עלאין אי תוכר מאי דפריש מרן אריא עלאה בדרוש שלוח הקן, אבא עלאה ג"ם, אמא עלאה א"ם. ואנא דרישנא קמי מרן אריא עלאה 'כי רם וי ויטאל רוח וגבוה ממרחק יידע', 50 גרים זווגא אבא עלאה דאיהו רזא 'מרחוק וי נראה לי'. היכני, ווי העמודים (כ"א), עמ' 194-195 ש"י [39 ט"ג]
- 51 קריאה מסופקת. אולי 'מושפל'.
- 52 קריאה מסופקת.

ותכף אז⁵³ היה רץ והייתי רץ גם אני אחריו ולא הייתי נופל ח"ו, ובכל שעה היה חוזר הרב לראותי אם הייתי נופל במורד ההוא והיה משחק, כמדומה שהיה שומרני שלא אפול. וכן כמה פעמים עד שעברנו עם הרב ז"ל בחנות צבע אחד והיו שם אזורים מאויש,⁵⁴ והיה מסתכל בהם הרב ז"ל וכמדומה היה לי שהיה נוגע באזנו.⁵⁵ ואני אמרתי לרב האלהי, אדוני איש האלהים שבת הוא, והיה משחק. ושם הרהרתי, רמז רומז הרב אלי. ובחלומי אמרתי בדעתי, אין זה כי אם הרב מלמדני, **ושפל יראה** שדרשתי במלכות אינה באצילות אלא במלכות דיצירה, כי שם צבע התכלת כדברי הרב ז"ל בפ' [רוש] ספרא דצניעותא.⁵⁶ וכך מדרש הכתוב, **כי רם ה'** בעליית העולמות בתפנין לות, כדבריו בכונות התפנין לות, ומלכות דיצירה אינה עולה, [ו]נשאת שם בין עולמות העשיה. וא"כ אע"פ שרם ה' ועולין כל העולמות, בפרט עולם היצירה רזא דזעיר אנפין. **ושפל יראה**, זו מלכות דיצירה, אע"פ שנשאת שפלה ואינה עולה, יראה אותו, ומאיר בה⁵⁷ הארתו,⁵⁸ ושם סוד ראיית התכלת, כדברי הרב האלהי בכונותיו ז"ל.⁵⁹ ולפיכך היה מסתכל באזור מאוי ונתעכב שם. ומשהבנתי זה הסוד הנפלא ברמיזת הרב, נפלתי על פני לפניו זלה"ה ותכף קמתי משינתי ואשמח מאד מהמראה הגדולה הזאת ואדע כי לא אבוש במדרשי על דרך חכמות הרב האלהי. וכי שכיבנא נפיק לותי,⁶⁰ הודאה לשם ה' ית' [ברך]. ושם ראיתי בחלומי אני ואשתי היינו פוצעים אגוזים לחים טובים מאד והייתי אוכל בצים מבושלים עם מוח אגוזים. ושם ראיתי עוד, ובאחורי דרך המוצאות כמו חתיכת נחש בלא ראש ובלא זנב יונק מאחורי, והיו אומרים לי, עד עכשין [ו] היה יונק כל הנחש מאות בריתך ועכשין [ו] חזר לאחור ופירש מהברית, ואשמח, שגם בזה סוד נפלא השם יכפר עונותי אמן. וכל זה אות לתיקון נפשי בלי ספק.

53 קריאה מסופקת.

54 ככל הנראה צבע תכלת לבגדים. שו"ת מבי"ט חלק ג סימן ד. 'ויהי אחרי כן נודע לראובן כי לא היה לו יציא' לבגדי פושטיקיש למוכרם כרצונו ואז אמר לשמעון שאם ירצה לבלתי עשות לו עשרת בגדי' פושטיקיש כי אם כלם אדומים שהרשות בידו וגם שמעון השיב לו אז היטב דברת כי גם לי אינני מוכן בידי **צמר צבוע מאוי** כדי לצובע' פושטויקיש'.

55 כתיבה נקיה לאיבר מינו או לכלי נשק המצוי באזורו שמשחק בו יחשב חלול שבת. ראה כלי יקר דברים פרק כג. 'ולהנחה זו יהיה אונן כפשוטו כלי זיין'. ישנה מחלוקת האם נשיאת כלי נשק על ידי גבר נחשבת טלטול. ראו משנה, שבת ו ד.

56 פירוש האר"י לספרא דצניעותא, פרק א'. 'וזמ"ש תכלת דא אצטבע ביומא תנינא כל' [מר] תכלת שהיא המלכות לא נתגלה צבעו שהיה בו בכח עד יום שני כי שם נתגלה גוון הגבורה שהוא אדום וגוון המלכות שהוא תכלת וגוון הקליפות שהוא שחור; ובהמשך הפרק 'הנה בפירוש שהתכלת דוחה הקליפות ולא מקרבן. דע לך כי אדרבה ממקום שבאת משם ראייה ברורה למה שכתבנו כי הנה סיהרא קדישא מתפשטת בשבעה שנים עליונים קדושי' [ם]. והקליפות דבר ונוקבא מסתכלות לאחת במקום הקדש ואידי מתכסות בכסו' [ת] תכלת אשר הוא קרוב להם וזנים עיניהם מתכלת זו ונאחזין בה ואינן נכנסין פנימה למקום הקדש העליון גו שבעין שנין עלאין'.

57 קריאה מסופקת.

58 קריאה מסופקת.

59 ח' ויטאל, שער הכוונות, דרושי כוונות קריאת שמע דרוש ח.

60 ראו: רש"י, בבלי, בבא מציעא סב ע"ב. ד"ה 'כי שכיבנא'.

קריאה מסופקת. 61

7. [רזי לי, 140א-140ב] עוד ראיתי בחלומי קודם שראיתי את הרב האלהי ז"ל קדש קדשים הוא, והנה בחור אחד היה מבזה אותי בתוך קהל רב ותפסתי בשולי בגדיו והולכתיו לפני היכל אחד מלא ספרים ושם אתנו ⁶²140א⁶³ מוהר"ר יהושע בנבנשת נ"י [נרו יאיר], ⁶² והייתי אומר לרב שינדה הבחור ההוא וכך עשה והחרימו כהלכה ואנ[מר] ⁶³ דבריו, אף אני פתחתי ההיכל והוא מלא ספרים ונדיתי כהלכה וכך אמרתי, רבון העולמים לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא עשיתי זה כי אם על קדושת תורתך ושמן הגדול ית[ברך]. ומיד נעשה הבח[ור] דמות נחש ועמו בנו אחר דמות נחש קטן, והרמותים בידי וחבטתים בקרקע ומתו שניהם ותר[--] קמתי ואדרוש בין שנתי, כתוב כי **יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד** [תה' א ו]. וכך דרשתי, **כי יודע ה' דא זעיר אנפין מלכא קדישא. יודע בסוד והאדם ידע את חוה אשתו** [בר' ד א]. וא"כ [ואם כן] **יודע ה'** [תה' א ו] דא ז"א [זעיר אנפין]. **דרך דא מלכות, נוקבא קדישא דיליה, כי היא דרך צדיקים בכמה אופנים, אם מיין נוקבין דילה הם נפשו[ת] הצדיקים שלמטה, וגם היא דרך צדיקים יסוד זעיר אנפין ובתוכו מתלבש יסוד אבא, שכן הוא מתלבש בתוכו עד סופו בשוה.** ⁶⁴ וא"כ [ואם כן] **יודע ה', זעיר אנפין, דרך צדיקים, זו מלכות, יודע אותה בסוד הזווג ע"י הצדיקים מלמטה ומלמעלה כנדרש. ודרך רשעים תאבד, דא מלכות הרשעה שגם היא נקראית דרך, גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והיא דרך רשעים, זה סמאל ותני --** ⁶⁵ **תנין יסוד הטומאה. ואותה דרך רשעים תאבד לגמרי, משא"כ [מה שאין כן] הרשע סמאל כי אינו אוכד לגמרי ויש בו קצת ברור והדברים עתיקים. וא"כ [ואם כן] אותם ב' נחשים שהרגתי, הגדול והקטן, הם ב' רשעים [נחש] ⁶⁶ ובת זוגו, ואיקץ והנה חלום.**

8. [רזי לי, 140ב] ועוד דרשתי במלת רחל שהיא דרך, היא מלכות, בסוד הנותן **בים דרך** [יש' מג טז]. ושם רמוז הזכר העליון קדש קדשים הוא. כיצד, ⁶⁷ במלוי **הדלת הרי"ש, י"ש**, זה חסד וגבורה זרועות זעיר [---] **סוד להנחיל אוהבי יש** [משלי ח כא], כמו שדרש בריה דרב ספרא בפ' [רשת] תרומה. ⁶⁸ מלוי החי"ן] **ת"י, שם רמוז זעיר, כי יעקב ורחל בגימטריא ת"י, ⁶⁹ ואפשר דזהו סוד מקדש ראשון שעמד ת"י שנה. ובמלוי למ"ן ד[ש]הוא מ"ד, והכולל מ"ה, סוד זעיר אנפין, אדם, ⁷⁰ בסוד מה שמו ומה שם בנו כי תדע** [משלי ל ד]. וא"כ [ואם כן]

62 בעל ספר 'דמשק אליעזר'. מופיע בהסכמת היכני להדפסת הספר 'נחלת אבות' מאת ר' צבי טוכפיר. ספר זה נדפס בשנת ת"ך [1660] בויניציאה.
63 השלמת מהדיר מפאת שולי גיליון פגומים.
64 קריאה מסופקת, אולי בש[י]נה.
65 קריאה מסופקת.
66 תוספת מהדיר בשל כריכת הספר המונעת את קריאת המילה החסרה.
67 במקום זה ידרוש החולם את מילוי אותיות רח"ל וישראל.
68 זוהר, ח"ב קס"ו ע"ב.
69 יעקב רחל עולה בגימטריה ת"כ. ואיני יודע כיצד כיון חשבונו.
70 אד"ם עולה בגימטריה מ"ה.

זה על דרך חכם בבינה והבן בחכמה⁷¹ שדרש הרב ז"ל. כיוצא בדבר בשם ישראל רמוזה רחל, כיצד, במלוי יו"ד ונ"ד ד' זו רחל. במלוי ש"ן, י"ן, כל נון פשוטה כללא דדכר ונוקבא כמו שא'מר] הרשב"י ע"ה [עליו השלום] בפ'רשת] האזינו.⁷² במלוי רי"ן]ש, י"ש, בגימטריא קי"ר, וזהו סוד השכינה בסוד **ויסב חזקיהו פניו אל הקי"ר** [יש' לח ב], ומפרשי'ם] בזהוה דא הוא אדון כל הארץ.⁷³ בלשון יוני הגבירה קיר"ה,⁷⁴ וזהו גם כן סוד **להנחיל אוהבי י"ש** [משלי ח כא], זה זיו השכינה, כדאמרי'נן] עה"ב [עולם הבא] צדיקים יושבין וכו' ונהנין מזיו השכינה,⁷⁵ והיא קיר. א"כ **להנחיל אוהבי יש**, זיו השכינה]. וכבר ידוע כי אסור להיות דבר חוצץ בין המתפלל לקיר, זאת השכינה, וזה כפתור ופרח.⁷⁶ במלוי אל"ף, ל"ף, וידוע כי הגבורות מגדלות את רחל כשם שהחסדים מגדלין זעיר. והנה שרש הגבורות מנצפ"ן]ך, סוד ה' גבורות, והף'] אחת מהן, הרי כאן רמז לבנין רחל, וגם נוטריקון פתח שהיא פתח העולם] העליון בסוד **זה השער לה' צדיקים יבואו בו** [תה' קיח כ]. מלוי למ"ד]ך, ד"ם, זו מלכות בסוד דם טהור ודם נדות כמו שהאריך הרב בדרוש נקבה,⁷⁷ וא"כ [ואם כן] נמצא דבמלוי ישראל שם רמוזה הנקבה. וסוד זה הוא סוד היחוד העליון ית'ברך] שמו אמן. כל זה דרשתי באותה הלילה תכף לחלום שראיתי את הרב האלהי זכרונו לאור העליון אמן.

9. [רזי לי, 151א] בחדש כסלו התי"ט [1658] ראיתי בחלומי והנה תרנגולים זכרים ותרנגולות בביתי.

10. [רזי לי, 151א] שוב ראיתי בליל שבת פ'רשת] ויצא יעקב, והנה בביתי צפורים כמו עשרים במראה יפים מאד מכמה גוונים. והנה צפור אחד נעשה ילד יפה מאד בזרועי והייתי מגפפו ומגשקו, והשכמתי וכתוב בפי **כצפורים עפות כן יגן יי' יש' לא ה' עלינו**.

71 ע"פ יצירה א ג.

72 זוהר, ח"ג רפה ע"ב. והוא בסופה של פרשת וילך בזהוה.

73 זוהר, ח"א רכח ע"ב.

74 Kupá היא גבירה ביוונית. במקום זה מחבר המחבר בין המילה היוונית לדרשתו על קיר.

75 בבלי, ברכות יז ע"א.

76 זהו ביטוי נפוץ מאוד בכתבי היכני. בפתח כתב היד המכיל את החיבור 'רזי לי' מצוי ציור שייתכן והינו ייצוג גרפי של ביטוי זה.

77 ח' ויטאל, פרי עץ חיים, ספירת העומר פ"ד. 'זו"ס [זוה סוד] שופך דם האדם כמבואר במ"א. ובהתגלות החו"ג, אז יש קצת אחיזה לחיצונים, בסוד עץ הדעת, כמבואר, וז"ס יוסיף דעת יוסיף מכאוב, כי בהיות הדעת גנוז ונעלם במקומו בראש, לא יש אחיזה לחיצונים, ובהיותו מתפשט וניתוסף בסוד הדעת, באמצעות המתפשט בכל גופו, וגלויה שם, ואז ניתוסף מכאוב, שהם אחיות החיצונים, כי אין מכאוב כמכאוב הזה, ואז בחי'נת] דמים אלו, נחלקו לה' דמים טהור, וה' דם נדות כנ"ל, ועדיין הם בז"א [בזעיר אנפין]. ואח"כ ניתנין לרחל נוקבא, היא ה"א אחרונה של המ"ה [הוא שם מ"ה, מילוי אלפין של שם הויה], ואז אותו א' של מלוי ה"א אחרונה דמ"ה, רומז לשם אהי"ה בסוד דמים שניתנין לרחל, ואז נעשין בה דם טהור ודם נדות.

11. [רזי לי, 151א] ראיתי ואני בגליפול וישבתי על ראש אנשים כחכם בקהל והיו מנקים מצעות מן האבק שם, חזית⁷⁸ ואיקץ והנה חלום.
 12. [רזי לי, 151א] בליל ר"ח כסלו התי"ט [ל' חשון; 26.11.1658] ראיתי בחלומי והנה אני ובני על שפת הים והיה בא שור שחור גדול לנגחני ויראנו מאד, ובא ישמע[א] לי זקן ואחזו מקרניו והכניעו והשפילו לארץ והעבירו מאצלנו, ואיקץ והנה חלום.
 13. [רזי לי, 151א] ליל יום ו' י"ז למנחם⁷⁹ [י"ז אב תי"ח; 16.8.1658] או י"ז אב תכ"א; 12.8.1661] [[ראיתי בחלומי והנה בחדרי הרב מהרר"י לוריא, האר"י הגדול ז"ל, והיה מספר עמי הרבה וא'מר] לי שאני סוד נשמת בת אחת של יוחנן כ"ג [כהן גדול], והייתי תמיה מאד. והייתי או'מר] כל דברי חכמים אמת אפי' [לן] דקדוק קל מד"ס [מדברי סופרים] אין בו נפתל ועקש, תורת משה אמת ודברי הנביאים וכל דברי חכמי ישראל שבכל הדורות אמת. והיה הרב ז"ל נושק פי נשיקה של ח[י]בה על שאמרתי דברים הללו והיה שמח וגם אני שמחתי הרבה, ואיקץ והנה חלום.
 14. [רזי לי, 151א] ראיתי בחלומי התי"ט חדש חשון [11.1658] והנה אני אחר כ"ה⁸⁰ [כבוד הרב] ומהר"ר אהרן ששון⁸¹ אוכלין רמונים חשובים⁸² מאד, וראיתי ג' אוזנים רוחצים במים בבית רש"ג, וראיתי תוגר אחד שנתן לאשתי קפאש⁸³ אחד ובתוכו אפרוח צפור יפה מאד, ונתנו אשתי ביד בני שמואל שישמח בו.
 15. [רזי לי, 151א] וראיתי שנסתפרתי ע"י ספר זקן ז"ל יפה יפה ואשמח בתספורת, ואיקץ ובפי פסוק ויגלח ויחלף שמלותיו [בר' מא יד].⁸⁴ ב' פעמים ראיתי חלום זה.
 16. [רזי לי 219ב]⁸⁵ והנני מגיד מה שראיתי בחלומי את מהר"ר אליהו ן' חיים ז"ל ואת מהר"ר חנניא גוקריל זלה"ה⁸⁶ ושניהם זקנם לבנה, ואשמח בראותי אותם בחלום. אבל עוד בשבוע זאת ראיתי את מהר[״ר] חיים אלגזי נ"ר [נטריה
- 78 קריאה מסופקת.
- 79 בשנים תי"ח-תכ"ב בהן החלומות בחיבור זה נחלמו, רק בתי"ח ותכ"א יוצא י"ז באב ביום שישי.
- 80 קריאה מסופקת
- 81 היה בן אחותו של ר' חיים בנבנשת ומתלמידי אהרן קופינו אשר עבר משאלוניקי לקושטא. מ' בניהו, ספונות יד (ספר יון כרך ד) תשל"א-תשל"ח, עמ' תפט ה' 5.
- 82 קריאה מסופקת
- 83 מעל הקו"ף והשי"ן ישנו סימון גרפי.
- 84 'וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצהו מן הבור ויגלח ויחלף שמלותיו ויבא אל פרעה'.
- 85 חלום זה מופיע לאחר דרשה של היכני על אחיזת זקן של אדם בחלום באותו העמוד. החלום לא נכתב בשולי העמוד אלא כחלק אינטגרלי מהדרשה שלפניו.
- 86 ראו חלום קודם בו מופיע חנניה ז"ל. [אשל אברהם 7ב].

רחמנא⁸⁷, והייתי אווז בזקנו מחבקה מגפפה מנשקה ושער לבן צמח בו, ואשמח בחלומי זה הרבה כפי שרש חכמת האמת של הרשב"י ע"ה בצניעותא⁸⁸ דספרא השי"ת [השם יתברך] ירחם עלי אמן.

17. [רזי לי, 239א]⁸⁹ התי"ח, יום א' מחרת שבת איכה [ה' אב תי"ח; 4.8.1658], בא אלי אדם א' [חד] וא' [מר] לי כי אמרה לו אשה אחת שראתה בחלומה ליל שבת הנז' [כר] והנה היתה רוצה ללכת לקהל אחד והרחיקה ישראל אשר שם קהל רב. והיא עמדה לצד אחד וראתה כמה בני אדם שיצאו מהקהל והיו אומרים הנה המלך בא, וראתה אותי שאני הייתי המלך. ואמרה זה הוא חכם פלוני ואמרו לה זהו המלך, ונכנסה לקהל וראתה לאשתי ובידה ספר תורה מקפת כל הקהל. ואמרו לה, לכי אמרי לחכם פלוני בעבור חלום זה ויתן לך מנה יפה כי ישמח בחלום זה. שלחה לי לאמר זה החלום, ומובטח אני שיחמול הקב"ה עלי ויטיב לי בחסדו הגדול אמן.

18. [רזי לי, 239א] ליל ערב שבועות הת"ך [ה' סיו ת"ך; 15.5.1660] ראיתי בחלומי והנה היה לי ברית מילה והשמחה בבית גבוה מאד. ועליתי כמה סולמות וראיתי והנה כמה בני אדם רצו לשמוע הברכה על הגגות, ואשמח פתאום על שמחתי, ואיקץ והנה חלום. ושם ראיתי את אבי וזקני ז"ל מסובין על השולחן והיינו אוכלים כולנו יחד.

19. [רזי לי, 239א] ועוד ראיתי בלילה שקודם זה [14.5.1660] והנה אני לבוש בגדי לבן שמח בהם, ואיקץ והנה חלום.

20. [רזי לי, 239א] עוד ראיתי והנה קניתי בית בק"ב זוזים גבוה מאד, ⁹⁰ ואיקץ והנה חלום.

21. [רזי לי, 263א]⁹¹ בליל שבת שמחרתו חנוכה התכ"א ליצירה [כ"ג כסלו תכ"א; 26.11.1660] ראיתי בחלומי והנה אני אומר עם אשתי הלל, **אורך כי עניני** [תה' קיח כא], עד הסוף בקול רנה. וראיתי את המלך יר"ה [ירוש הודו], כמדומה לי שהיה מלך יהודי ואני אהוב שלו הרבה, והייתי סופר לפניו ואשמח עמו

87 תלמידים של שלמה אלגאזי ואהרן לפפא, היה רב באיזמיר וברודוס במאה ה-17. בעל ספר 'בני חיי'.

88 בכתב היד ישנה מחיקה ולמעשה כתוב 'בפ צניעותא'.

89 החלומות בעמוד זה מצויים בחמישית העמוד מצד שמאל והעמוד ריק מלבדם.

90 הגות התנועה השבתאית מתאפיינת בין השאר במציאת רמזים לשמו של המשיח בגימטריאות. בספרו 'זו"ר העמודים' היכני משתמש בכלי פרשני זה ואף הביא את הגימטריה הנפוצה ק"ב עולה צב"י. היכני, ווי העמודים. ש"ל [42 ט"א] ת"ח הכא רמזי המשיח האמתי דאיהו צבי, חושבן ק"ב. על מוטיב בעלי קבין בהגות השבתאית ראו: ליבס, סוד האמונה השבתאית, ע' 401 הע' 68.

91 החלומות בעמוד זה כתובים בצדו השמאלי של העמוד ומימינם מסודרת על פי צורת העתקת החלומות דרשה מהספר רזי לי – עימוד המרמז שקודם נכתבו החלומות ורק לאחריהם נכתב הסימן עצמו.

הרבה והייתי מוליך כליו והוא שמח עמי. פעמים שלש הקצתי וישנתי ואני עם המלך בשמחה גדולה.

22. [רזי לי, 263א] וביום השבת [כ"ד כסלו תכ"א; 27.11.1660] ראיתי ואני לבוש בגד שוף⁹² לבן חשוב, ואשמח ואיקץ והנה חלום.

23. [רזי לי, 263א] ובליל יום א' חנוכה [כ"ה כסלו תכ"א; 28.11.1660] ראיתי למהר"ר אליא אביי ז"ל⁹³ יפה עינים וטוב ראי מלובש בגדים חדשים ונכנס לביתי וירד ונטלתי ידו ונשקתי ב' פעמים, והיה יפה מאד ואין ספק שהיה אליהו ז"ל.

24. [רזי לי, 310ב] ועתה ע"פ הצעה המפוארה הזו אשמיעך סוד נפלא במלת תחית המתים. כי ידעת סוד המלכים דמיתו בשברן⁹⁵ הכלים ושם סוד תחית המתים, כמו שביארנו בשער תחית המתים בס' [פר] גבול בנימין בארוכה בס"ד⁹⁶. וסוד המלכנים⁹⁷ דמיתו, הם ספירות זעיר ונוקביה כידוע דאבא ואימא ח"ו לא מיתו, אלא נפלו בתוך האצילות. ולכן סוד תחית אותם המתים הוא גלוי האורות העליונים בסוד תח"י⁹⁸, כמו שפירשנו, והוא סוד טל חיים היורד על מראשותיו של זעיר בסוד **שראשי נמלא טל** [שה"ש ה ב]. וזהו עיקר פירוש תחית המתים, כי הת' [י"ן] האחרונה היא שמושית שתהיה סמוכה תחית המתים, והשרש הוא תח"י. וכן תחיה, הה' [א] אינה נרגשת והכונה תחיה, תחי ה', כי הם חיי הה' [א] אחרונה. ושם רמוז הזעיר, כי אין בחינת תח"י, דהיינו אורות העליונים, יורדין ומאירין בה זולת הזעיר. כל זה ראיתי ונתון אל לבי ליל י"ד למטמונים התי"ח [כ"ט ניסן תי"ח; 2.5.1658] לפרט אחר שהקנוני בחלומי. כתוב, **אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו** [תה' כז ד], ועוד הייתי עסוק במדרש התהלים והתעוררתי משינתי ודרשתי הדברים שלמעלה בחסד האל ית' [ברך] אמן.

25. [רזי לי, 358א] השכמתי ביום ו' פ' [רשת] עקב התכ"ג ליצירה [1663]¹⁰⁰ ונפל לתוך פי פסוק **אהיה אשר אהיה** [...] **אהיה שלחני אליכם** [שמ' ג יד] יוי אלהי

- 92 קריאה מסופקת. ייתכן ומדובר בבגד צמר [ערכית: צוף].
- 93 חתימתו של חכם זה מצויה בשולי דף 7 ב של כתב היד בו החיבור 'אשל אברהם'. ככל הנראה נפטר בין השנים תי"ג ותכ"א.
- 94 החלום בעמוד זה הינו בסוף דרשה כחלק אינטגרלי של החיבור.
- 95 השלמת מהדיר עקב בליה בכתב היד.
- 96 כותר זה נשתמר בקובץ הכתבים של היכני הכולל גם את 'אשל אברהם', כ"י פריס Ms. Heb. 9.
- 97 השלמת מהדיר עקב בליה בכתב היד.
- 98 סוד זה שהיכני דורש נגלה לו בחלום מחודש ניסן שנת תי"ח [1658] ונראה כי סוד תח"י קשור במחשבת היכני לשנה בה נחלם.
- 99 החלום בעמוד זה מצוי בעמוד שאינו חלק מהחיבור. לפניו דרשה קצרה והוא כתוב לכל רוחב העמוד (שלא כמו חלומות בעמודים ריקים דומים המצויים רק בקצה חלקו השמאלי של העמוד).
- 100 בספר אשל אברהם מתועד חלום שנחלם כשישה שבועות קודם לכן, בפרשת בלק שנת תכ"ג (אשל אברהם, 27א).

ישראל **שלחני** וכו', והייתי דורשו כמין חומר על דרך האמת, כי הנה יש לדקדק מהו ג' אהיה וחזר ואמר ה' **שלחני אליכם**, הויה. וכך הייתי דורשו, הנה בשם ההויה רמוז אהיה ומשם יוצא, כי הנה יש הויה במלוי אלפין יו"ד ה[נ]א וא[ו] ה[נ]א ואלו ג' אלפין הוא שא[נ]מר,¹⁰¹ **וידבר ג' [שלשת] אלפים משל [מל"א ה [ב], ג' אלפין]**. והנה ג' אלפין הן אהי"ה אש"ר אהי"ה.¹⁰² ויש מלוי אחר בהויה שבבינה יו"ד ה[נ]א וא"ו ה[נ]א,¹⁰³ הרי א' [ל"ף] אחת והוא סוד ויהי שירה ה' [חמישה] **ואלף [מל"א שם]**, הנה אהיה אחר וזהו **אהיה שלחני אליכם** [שם שם]. והנה כל אלו אהיה רשומים במלויי שם ההויה, ע"כ [על כן] אמר, **וי אלהי אבותיכם שלחני אליכם** [שם יג ג], כי שם אהיה רמוז בהויה ומשם יוצא, וזה כפת[ו]ר ופרח. כך דרשתי בחלומי באשמורת הבוקר, ואיקץ והנה חלום. והנה מכח בינה יצאו ישראל ממצרים, ע"כ [על כן] זכר אהיה ושם ס"ג בבינה ושם אהיה במלוי דאלפין הנה הם ע"א סנהדרין שבבינה, פשוט בן ומלא מ"ה הרי ע"א, הרי הכל בבינה, והבן כל זה בס"ד.

מתוך 'ווי העמודים'¹⁰⁴

1. [ווי העמודים, 10 ט"ג]¹⁰⁵ ראיתי בחלומי ליל כ"ג לניסן י' למספר האמ"ת [11.4.1681], והנה הביאו לי בחורי חמדי בכורה של תאנה לבנה בעליה ולקחתיה בידי וברכתו שהחיינו. וראיתי תאנים לבנים דהפתרון **נוצר תאנה יאכל פריה** [משלי כו ח],¹⁰⁶ ואזכה לראות גלוי אדוננו בקרוב לכבוד ולתפארת אמן. גם ראיתי שהתחלתי לחבר חדושים והתחלת העלה בא' כמו שמתחלת התורה **אנכי וי אלהיך** [שם' כ ב; דב' יד כד],¹⁰⁷ ואיקץ והנה חלום.

101 מילוי אלפין דשם הויה הוא שם מ"ה. שם מ"ה מזוהה עם פרצוף זעיר אנפין.

102 בכתב היד מעל שלושת האלפין שמצויים ב'אהיה אשא אהיה' ישנו סימון גרפי של ארבע נקודות באלכסון. ייתכן שנקודות אלו מסמלות את ארבעת מילויי שם הויה, כפי שיתברר בהמשך הדרשה.

103 מילוי משולב זה של שם הויה הוא שם ס"ג. שם ס"ג מזוהה עם בינה ופרצוף אמה.

104 כ"י אוקספורד Ms. heb. c. 02.

105 היכני, ווי העמודים (כ"א). ע' 101.

106 תנחומא, נשא סי' יג. ויהי ביום כלות משה זש"ה [זה שאמר הכתוב] נוצר תאנה יאכל פריה ושומר אדוניו יכבוד אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה אלא בכל מה שאדם יגע ונותן נפשו על הדבר אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכרו לכך נאמר נוצר תאנה יאכל פריה; בבלי, ברכות נו ע"א. 'הרואה תאנה בחלום - תורתו משתמרת בקרבו, שנאמר נצר תאנה יאכל פריה'.

107 משפט תמוה זה מתקשר בוודאי למדרש במכילתא דר' ישמעאל: "'אנכי ה' אלהיך" - מפני מה לא נאמרו עשרת הדברות בתחילת התורה? משלו משל, למה הדבר דומה? לאחר שנכנס במדינה, אמר להם: אמלוך עליכם. אמרו לו: כלום עשית לנו טובה שתמלוך עלינו? מה עשה? בנה להם את החומה, הכניס להם את המים, עשה להם מלחמות. אמר להם: אמלוך עליכם. אמרו לו: הן והן. כך, המקום הוציא את ישראל ממצרים, קרע להם את היס, הוריד להם את המן, העלה להם את הבאר, הגיז להם את השלום, עשה להם מלחמת עמלק. אמר להם: אמלוך עליכם. אמרו לו: הן והן'. מכילתא דרבי ישמעאל [מהדורת הארואוויטץ], פרנקפורט תרצ"א. עמ' 219.

2. [ווי העמודים, 10 ט"ג] גם דאיתו בליל כ"ד לחדש הנו' [כר] [12.4.1681] ואני כטפי-- קטנה יפה יצאתי מכפר והלכתי לגופא לי, ואיקץ והנה חלום.

3. [ווי העמודים, 12 ט"ב]¹⁰⁸ ובלילה דפרישנא האי רזא, ל"ב לעמר האמת [י"ז אייר תמ"א; 5.5.1681], חמינא בחלמאי דהוה אכילנא חבילה של בטנים, דאינן דמיין לוויין, והות ליל פסחא והווי קשירי בטנים דא בדא כמה זמנין אכלנא לון ואינן רזא דתלת וויין דרמיזנא לון ברזא דאכילה זווגא עלאה, ושפיר נהיר.¹⁰⁹

4. [ווי העמודים, רס"ב [33 ט"ג]]¹¹⁰ ואסהדנא עלי שמיא דבליל מ"ז לעמר האמת¹¹¹ [ד' סיון תמ"א; 21.5.1681] חמינא בחלמאי דהוה רשימנא ה"א דאתוספת באברהם ופרישנא דבהאי את אתרבה זרעיה ואיהו בציורא תלת וויין ואינן דאוסף משה רבינו בעובדא דמשכנא. אמר, ההיא ה' דאתוספת באברהם תנהיר עלייכו ע"י משכנא ואיהו ח"י בציורא דתלת וויין דגרמת רבוי בנים. ומאן דלית ליה בנים חשיב כמת ומאן דזכי לבנין ע"י ה' עלאה הא חי הוא, חי חי הוא יודך כמוני [יש' לח יט],¹¹² ושפיר נהיר רזא דתלת וויין.

108 היכני, ווי העמודים (כ"א), ע' 108.

109 סימני הספר 'ווי העמודים' בנויים רובם ככולם על פירוש פסוקים, שמות קודש, מאמרי חז"ל וכדומה, אשר המחנה המשותף שבכולם הוא שיש בהם שלוש ווי". על פי היכני, שלושה וויין אלו מייצגים שם קדוש, ווי, אשר מכונה 'שם הכופה'. שם זה נגזר משם בן שבעים ושתיים אותיות, שם ע"ב, המורכב מצירופי אותיות של שלושה פסוקים. שלושת הפסוקים הרצופים המרכיבים את שם ע"ב תחילתם במילים 'ויסע' 'ויבא' 'ויט'. אולם בעוד הצירוף הראשון בשם ע"ב הוא וי', הרי שהצירוף הראשון בשם ע"ב של שם הכופה, הוא וי', ובו טמון רזא דתלת וויין. על הקשרו המשיחי של שם זה במחשבת היכני ראו: לפלר, ריב ירושה (כ"א). עמ' 213.

110 היכני, ווי העמודים (כ"א), ע' 178; בניגוד לחלומות הנוספים בווי העמודים, חלום זה לא נכתב בשולי העמוד אלא כחלק מסימן המרכיב את החיבור.

111 תאריך חלום זה ביום מ"ז לעומר, הוא הוד שבמלכות, מרמז על אותם חלומות מלוכה מ'אשל

אברהם' ורדי לי' בה היכני זוכה לכבוד מלכים ולהדרה של מלכות.

112 יש' לח יט. 'חי חי הוא יודך כמוני היום אב לבנים יודיע אל אמתך'.